

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

Poczta polowa Nr. 53. 7 lutego 1920

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 5795/11.

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ

w B e l w e d e r z e .

Przedkłada się do wiadomości odpis raportu Pełno -
mocnika Wojskowego i Morskiego z Londynu Nr. 116/tajne
z dnia 24. I. r. b.

2 załączniki.

Za zgodność:

Przewodniczący

I Zast. Szefa Szt. Gen.

K U L I N S K I. m. p.

Generał- pporucznik.

O t r z y m u j e:

Adjutantura Generalna.
M.S. Wojskowych Oddz. II.
M.S. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 6584-5 data 10/2 1920 r.

zabezp. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

136

przy Poselstwie Polskiem

Londyn dnia 24-go Stycznia 1921r.

w Londynie.

38, Cadogan Square S.W.

No.116/Tajne.

D O

Naczelnego Dowództwa W.P.

Oddział II

w Warszawie.

W sferach finansowych Angielskich przeświadcza przekonanie, że Sowiety traktatu handlowego w formie projektu, który Krassin zabrał z sobą 11-go Stycznia do Moskwy, nie podpiszą, lecz będą domagały się uprzedniego uznania siebie, jako Rządu de facto, przez Rząd Wielkiej Brytanji. Lecz nawet w razie, gdyby Bolszewicy zgodzili się na opracowany w Londynie projekt umowy, żaden Anglik nie ludzi się więcej nadzieją, by wznowienie stosunków handlowych z Rosją miało przynieść natychmiastowe pomyślne rozwiązanie ciężkich wewnętrznych problematów, trapiących obecnie organizm Angielski, jak wciąż wzrastająca liczba bezrobotnych /927.000 14-go Stycznia 1921 r. wobec 520.000 26-go Listopada 1920 r./, brak domów mieszkalnych /około 150.000 domów za mało/ i drożyzna.

Ponadto zdają sobie Anglicy jasno sprawę, że samo prowadzenie handlu z Rosją w warunkach, przewidzianych w projekcie traktatu, będzie niezmiernie trudne. Sprawa sekwestru na drodze sądowej majątku bolszewickiego, wwiezionego do Anglii, przez Angielskich wierzycieli Rosji ma być poddana t.zw. test case, czyli próbnemu rozstrzygnięciu teoretycznemu na drodze sądowej, przyczem zarówno Rząd Angielski jak i Krassin zgodzili się, że wyrok sądu Angielskiego w tej hypotetycznej sprawie będzie uważany jako obowiązujący precedens dla wszelkich analogicznych spraw, mogących się zdażyć w przyszłości. Tutej więc nasuwa się sameprzez się pytanie: a cóż się stanie, jeżeli sędzia Angielski zawyrokuje, że każdemu wierzycielowi Rosji przysługuje prawo dochodzenia na drodze sądowej swego tytułu własności na złocie Rosyjskiem, znajdującem się na terytorjum Angielskiem, skoro jednemu tylko Anglo-Asiatic Bank

Rosja winna jest sumę, przekraczającą £100.000.000, a cały zapas złota, znajdujący się w skarbie Sowieckim, wynosi zaledwie £50.000.000? Czyż w tych warunkach jakkolwiek handel między Anglią i Rosją będzie możliwy? Być może, że wówczas dopiero sfery kierownicze Angielskie przekonają się, że jedyne racjonalne stanowisko w tej sprawie stosunków z Sowietami zajmowało War Office, które od samego początku uważało, że Krassina należy z granic Anglii wydalic i wszelkie rokowania z Sowietami zerwać.

Niemniej jednak rezultat obecnej podróży Krassina do Moskwy wywrze decydujący wpływ na bieg zewnętrznej polityki Angielskiej, a przez to odbije się potężnym echem we wszystkich zakątkach świata, przede wszystkim zaś w Polsce i Niemczech. O ile bowiem dojdzie do zawarcia traktatu z Sowietami, Anglja zwróci całą swą uwagę w kierunku opanowania, kolonizacji i eksploatacji Rosji i zapewne zdezinteresuje się sprawą Ślązka Górnego. Jeżeli natomiast Sowiety wszelkie próby nawiązania z nimi stosunków udaremnią, wówczas całkiem możliwym będzie, że Anglja powierzy Niemcom mandat uporządkowania Rosji i wywrocenia Rządu Sowieckiego. Jest to znana koncepcja generała Hoffmann'a, twórcy traktatu Erzeskiego, która w Anglii naogół sympatyczny odźwięk znalazła, a której głównym orędownikiem jest nie kto inny, jak Winston Churchill, o czym w tutejszym No.26/Tajne z dnia 7-go Stycznia r.b. wspominałem. W jaki sposób Niemcy, gdyby im dana była wolna ręka w Rosji, wywiążą się z powierzonego im zadania, o tem trudno dzisiaj sądzić, lecz że Anglja tą możliwość przewiduje, świadczy o tem stanowisko tutejszych władz wojskowych, które, podzielając zdanie Francji co do konieczności rozbrojenia Niemiec, pragnęłyby jednak, by to rozbrojenie nastąpiło nieco później po wyklarowaniu się możliwości ofensywy bolszewickiej. Ze w tym względzie toczą się tajne rokowania między Rządem Angielskim a tutejszą Ambasadą Niemiecką, jest to bardziej niż prawdopodobne, a z nimi ściśle związana jest sprawa Ślązka Górnego. Za wypełnienie powierzonego im przez Anglję zadania uporsąd-

N. kowania Rosji Niemcy żądać będą w zapłatę Śląska Górnego. To też Anglja stara się usilnie odkładać wciąż termin plebiscytu, by uprzednio wiadomą jej była decyzja Sowietów w sprawie traktatu handlowego i wynikające z niej dla Anglji konkluzje mogły być zawczasu powzięte. W związku z powyższem wydaje się w istocie zupełnie możliwem, że Anglja zaproponowała Francji zdezinteresowanie się Śląskiem wzamian za natychmiastowe i całkowite spłacenie długów i odszkodowań wojennych przez Niemcy, jak o tem donosiłem w poprzednim raporcie. W każdym razie faktem jest, że Londyn stał się ośrodkiem zacieklej kampanji Niemieckiej, skierowanej przeciwko Polsce, a której nici schodzą się w tutejszej ambasadzie Niemieckiej. A że zarazem jest to centrum światowej polityki, w którym wszystkim najważniejsze kwestje się rozstrzygają, uważam, iż dyplomatyczny przedstawiciel P.P., który tu będzie przysłany, winien być wszechstronnie obeznany z niemieckimi stosunkami, by mógł skutecznie ich wrogą nam akcję na terenie tutejszym szachować.

Or. Na nieprzyjazny stosunek Anglji do Polski, prócz kampanji Niemieckiej, składają się i inne czynniki. A więc akcja Misji Krassinowskiej, liczącej z górą 400 członków, oraz toczące się w Londynie od kilku tygodni rozkowania między Rządem Angielskim a Czeską misją handlową, która uwieczniona została zawarciem traktatu handlowego Anglo-Czeskiego. Reguluje on sprawę przedwojennych długów i zobowiązań na podstawie daleko idących kredytów / załącznik/. W rezultacie pod wpływem tych czynników, nam wrogich, wytworzyła się tutaj atmosfera w wysokim stopniu nam nieprzyjazna. Dla przykładu wystarczy przytoczyć fakt, że na konferencji Baltic Corporation, która miała miejsce kilka dni temu, a w której udział brali przedstawiciele najpoważniejszych banków Angielskich, jak Midland Bank, oraz urzędowi delegaci Finlandji, Estonji, Łotwy, Litwy i W.M. Gdańska, pod adresem Polski

Waż.

bardzo złowrogie słowa były wypowiedziane.

Ewentualna
Ofensywa
Bolszewic-
ka.

Na skutek wiadomości, że Rząd Stanów Zjednoczonych, przekonany o natychmiastowości ataku bolszewickiego na państwa Nadbałtyckie, wysłał statek wojenny do Rygi celem ewakuowania poddanych Amerykańskich oraz Amerykańskiego Czerwonego Krzyża, zwróciłem się do War Office'u z zapytaniem, czy władze Angielskie podzielają pogląd Rządu Stanów Zjednoczonych w tej sprawie. Odpowiedziano mi, że, chociaż należy liczyć się z tem, że Rząd Sowiecki jest dzisiaj Rządem Wszech-Rosyjskim i że, jako taki, z konieczności historycznych dążyć będzie torami polityki Piotra Wielkiego do zapewnienia Rosji wolnego dostępu do morza, a niezależność państw Nadbałtyckich jest niewspółmierna z istnieniem Wielkiej Rosji, lecz niemniej w warunkach obecnych państwa Nadbałtyckie nie stanowią realnej zapory między Rosją a morzem, przeciwnie są one dość powolnem w rękę Sowieckim zarządzeniom, że przeto War Office jest zdania, iż atak bolszewicki na państwa te jest zupełnie nieprawdopodobny, co wskazuje wzrostą zmniejszenie koncentracji Armii Czerwonej na froncie Zachodnim.

Litwa

Przedstawicielstwo litewskie tutajse w osobie A. Tysskiewicza i Karuszewicza próbuje wysunąć projekt załatwienia satargu Polsko-Litewskiego drogą konferencji w Londynie między przedstawicielami Polski i Litwy pod przewodnictwem Anglii. Za główny motyw podają rzekomą stronność Ligi Narodów na korzyść Polski w sprawie przeprowadzenia zamierzonej "konsultacji" ludności miejscowej.

Foreign Office kategorycznie odwiada, że Anglja obsta je za załatwieniem tej kwestji przez Ligę Narodów i podjęła by się przewodnictwa w rozstrzygnięciu kwestji tylko w razie stanowesej odmowy Ligi Narodów zajęła się tą sprawą. Jednocześnie Foreign Office znów się wypowiedziało stanowese za federację Litwy i Polską.

1. sekretarz.

za zgodność:

Rotals trz.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

/-/ W. Kloczkowski.
Kontr Admiral W.P.

Traktat handlowy ułożony.

Płk. Fierlinger, szef sekcji ekonomicznej Min. Spraw Zagr. w Pradze i Dr. Beroutka czeski minister handlu wyjechali 20/1. z Londynu do Pragi po kilku-dniowym pobycie a Nglji. Pułk. Fierlinger oświadczył, iż narąbił układ z rządem angielskim na dostarczenie mąki, i że misja przygotowała grunt z Robertem Hornem do zawarcia traktatu handlowego który nie został jeszcze podpisany, lecz osiągnięto całkowite porozumienie wymagające tylko formalnego potwierdzenia Czecho-słowackiego rządu. Traktat ten normalnego typu zawiera ustęp o "narodowości najbardziej faworyzowanej" Sprawa ~~spx~~ długów przedwojennych i zobowiązań została pomyślnie załatwiona.

Pułk. Fierlinger twierdzi, że odnośnie przyszłych stosunków ekonomicznych i przemysłowych obydwuch krajów widoki są jaknajlepsze.